

IOANNIS  
CORASSII  
IURECONSULTI

CLARISSIMI, PRIMVM IN  
præcipuis sex Academiis Galliaë, & Italiaë, An-  
degavi, Aureliis, Lutetiaë Parisiorum, Tolosæ, Valentiaë Allobrogum, &  
Ferrariaë Professoris Publici celeberrimi; deinceps Regii Tolosani  
Senatoris dignissimi, & Cancellarii Navarraë  
præstantissimi, &c.

OPERA QUAE HABERI POSSUNT OMNIA,  
*Collata, & in duos Tomos distributa; Quorum Prior explicationes ad titu-  
los & leges Pandectar. Posterior repetitam lectionem Digest. & annota-  
tiones ad aliquos titulos Cod. & Institutionum; item tractatus quosdam, & que-  
dam miscella, epistolicas questiones, Arrestum & Seta Tolosana,  
dedicatorias etiam Epistolas, & familia continet:*

Nunc demum, postquam diu multumque deside-  
rarentur, ab innumeris mendis, quibus prius scatebant repurgata; alle-  
gationibus deficientibus aucta, & diversitate Characterum  
variatis in Germaniã edita;

Cum Summariis, & Indice locupletissimo rerum ac verborum, in calcem  
Tomi secundi reiecto;

OPERA ET STUDIO

VALENT. GUIL. FORSTERI

L. V. D.

*Præmissa sunt Clarissimorum Iureconsultorum de Ioanne Corasio testimonia, &  
elenchi titularum atq; legum cuiq; Tomo præfixi.*



CVM GRATIA ET PRIVILEGIO

PPITEREBURGÆ

Sumptibus Clementis Bergeri Bibliopolæ,  
Excudebat Iohann. Schmidt,

ANNO M. DC. III.



*Expurgatae conformiter  
consensu auctoritate  
Bergeri de 1612  
e Bonel de J...  
No. 12...*

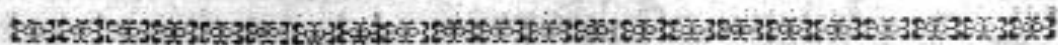


SERENISSIMO, ATQVE ILLUSTRISSIMO  
PRINCIPI AC DOMINO

DOMINO

CHRISTIANO SECVNDO  
DVCI SAXONIÆ,  
SACRI ROMANI IMPERII

Archimarschallo, & Electori, Landgravio Thuringiæ, Mar-  
chioni Misniz, & Burggravio Magdeburg, &c.  
Domito meo Clementissimo.



Sereniss. Illustriss. Princeps Elector CHRISTIANE,  
Domine Clementissime,



**I**N QVOVIS ARTIFICE, SI  
quid efficere laude dignum velit, tria viden-  
tur potissimum expeti; acumen, ratio, quam  
licet appellemus artem, & exercitatio seu  
usus. Illud enim in primis testandum est, ni-  
hil præcepta atq; artes valere, nisi adjuvan-  
te natura: & esse per multa, quæ nisi quis à  
natura haberet, non multum a magistro ad-  
juvaretur.

Quamobrem Crassus ap. Ciceronem, naturam primum  
atque ingenium ad dicendum vim asserre maximam sentiebat. Nam  
animi atq; ingenij celeres quidam motus esse debent, qui ad excogi-  
tandum acuti, & ad explicandum, ornandumq; sint uberes, & ad  
memoriam firmi atq; diuturni. Cui quidem fuit Antonius etiam as-  
sensus: inq; eo vel maxime probavit summum illum doctorem Ala-  
bandensem Apollonium: qui cum mercede doceret, tamen non pa-  
tiebatur eos, quos iudicabat non posse Oratores evadere, operam a-  
pud se se perdere, dimittebatq; & ad quamcunque artem putabat esse  
aptum, ad eam impellere atq; hortari solebat. Recte quidem. Nam

ἢ φύσις ἀπαράου τῶν ἐδιδάκταυ ἀπαρῶν.

Et nihil invita dices faciesve Minerva.

Quemadmodum Fausto præposito Theodor. Cassiodor. de loci cu-  
jusdam nimia sterilitate scripsit: Repugnante natura qualibet cedit  
industria. Sed & doctrina sive ratio, licet inanis & emortua sine  
natura, eiq; per paululum inter ingenium & diligentiam loci reliquum

):(

fit;



J



# COMMENTARIII

## IOANNIS CORASII TO-

### LOSATIS IVRECONSULTI IN PAN-

#### DECTARUM TITULUM DE IUSTICIA

#### ET IURE

#### TITUL. I.

##### SUMMA.

- 1 *Iusticia a finis.*
- 2 *Iusticia duplex.*
- 3 *Aristoteles cur iustus dicitur.*
- 4 *Geometrica proportio.*
- 5 *Distributiva iusticia.*
- 6 *Communitiva iusticia.*
- 7 *Cyri peruersum iudicium.*



### VS Civile tra-

### Statuti Iurisconsulti de

Iusticia primū dicere pa-  
rant: + quod ea finis sit, & sco-  
pus iuris civilis: *Cic. de orato.*  
& ad quam præstant simi quique philosophi,  
leges omnes meritisimò retulerunt. Fruenda  
namque Iusticiæ causa, & bene morati Reges  
constituti, & leges quondam promulgate fue-  
runt. *Cic. de orat. 1. c. 1.* Porro iusticiam in universalem  
& particularem veteres sapienter diduxerunt.  
*Aristot. 1. Ethic. Universalis, ut ipsi illi diffini-  
erunt, est obedientia omnibus legibus debita, quæ  
ideò cunctas virtutes complectitur, quoniam  
huic ceteras omnes ancillari dicit Philosophus,  
Aristot. 2. Polit. consentitque noster Iustinianus.  
1. c. 1. ut om. ubi. iudi. provin. rub. 5. Sic Aristides  
Lysimachitilius cognomen iusti meruit: quod  
omnium honestarum actionum studiosus parti-  
cipes semper legibus, & obtemperasset. *Plat. in  
Aristide.* Particularis verò iusticiæ, quia de nos a-  
gitamus, eius virtutem est ab aliis separata, æqua-  
litatem constituens, + vel Geometricam, secun-  
dum gradus & merita personarum, ut quæ ver-  
satur in præmiis decernendis, & ordinandis ma-  
gistratibus, + quæ idè Distributiva dicitur, vel  
Arithmetica, in æquali rerum commutatione:  
ut in commerciis, & contractibus, idcirco +  
Communitiva appellata. Utriusque ergo medi-  
am idè est & finis, nimirum utilitas, ac legitima  
in civium causis æqualitatis conservatio. *Cic. 1. c. 1. de orat.* Sanè in distributiva, sumenda est æqua-  
litas Geometrica proportione: ut neglecto vi-  
delicet numerorum calculo, observansque dili-  
genter personæ, rei, loci, cæterisque circumstan-*

tiis proportionum æqualitas retineatur *Aristot. 1. c. 1. Ethic. c. 3. & 4.* absurdum quippe nimis esset, & reipublicæ perniciosum, in civitatis administra-  
tione bonis & malis, sapientibus & ignavis tan-  
tuamdem tribuere. Veluti Scipionem, Catonem  
& alios id genus homines, virtute præcellentes,  
cum fordidis & ignavissimis, pari loco gradus-  
que constitueret. In iusticia verò Communitiva  
simi vult Philosophus Arithmetica æqualita-  
tem, ut videlicet proportionum gradusque per-  
sonarum nulla sit ratio, sed res rei simplici-  
ter conferatur, *Aristoteles ubi sup.* Quod cum ig-  
noraret Cyrus adolescens præpostero iudicio  
usus est. + Cum enim puer grandior brevi tunica  
indutus, longiorem alteri minori eripuisset, da-  
to nihilominus breviorē tanquam grandiori  
oblonga vestis magis conveniret. Cyrus ad cu-  
sus iudicium puerile certamen delatum erat, be-  
ne actum pronuntiavit. Perperam ille quidem  
ac proinde à magistro Cyrum iure plagas acce-  
pisse, Xenophon auctor est, quod contra legem  
iudicasset, quæ præcipit ut forma quisque teneat,  
neve alter ab altero defraudetur, damnove af-  
ficiatur. *Xenophon in Cyropædia.*

#### LEX I.

*Ulpianus lib. VII. Institutio.*

Iuri operam daturum, prius a nosse oportet unde nomen iuris b descendat. Est autem jus a iustitia c appellatum. Nam ut eleganter Celsus diffinit, Ius est ars d boni & æqui, e cuius merito quis nos sacerdo-  
tes f appellet? Iusticiam namque colimus, g boni & æqui noticiam profiteamur: æquum ab iniquo separantes, h licitum ab illicito discernentes: bonos non solum metu pœnarum, i verum etiam præmio-  
rum k quoque exhortatione, efficere cupientes: veram (nisi fallor) Philosophiam l affectantes. (*al. affectantes.*)

#### SUMMÆ RERUM.

- 1 *Etymologia usus necessarius.*
- 2 *Triboniani peccatum.*
- 3 *Ius proficiencia juris.*